

Stockholm den 4 september 2018

Långsiktigt stöd till det civila samhället

Ideell kulturallians yttrande om departementspromemorian Ds 2018:13

Ideell kulturallians (IKA) är en samarbetsorganisation för det civila samhällets organisationer på kulturområdet. Våra 20 medlemsförbund företräder kulturverksamheter som till stor del drivs ideellt. IKA arbetar för att synliggöra betydelsen av de samhällsinsatser som görs av våra organisationers medlemmar. Vi bidrar med att öka kunskapen om kulturorganisationers förutsättningar och behov av utvecklingsinsatser. Till stor del har vi fokuserat på att stärka civilsamhällets röst inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Civilsamhället har under en lång tid påpekat behovet av att titta på helheten rörande finansieringen av våra organisationer. Kortsiktigheten i bidragsgivningen är för många ett stort problem. Skörheten inom den ideella sektorn gör att väl fungerande strukturer och organisationer lätt kan brista och förvinna. Mindre organisationer har inte resurser att köpa in förlorad kompetens utan den byggs genom kontinuitet. Det är därför inte bara en fråga om förutsättningar för organisationer med anställd personal, utan också en viktig utvecklingsfråga för små föreningar som bygger verksamheten på ideellt engagemang.

Enligt målet med en politik för det civila samhället ska våra villkor förbättras som en central del av demokratin. Detta ska ske genom att stärka det civila samhällets förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen. I utredningen för ett stärkt civilsamhälle låg fokus på de negativa tolkningarna och tillämpningen av olika regelverk som inkräktar på föreningslivet. Frågan om civilsamhällets finansiering blev hängande kvar i luften. Det är därför positivt att vi har en promemoria med förslag på hur bidragen kan bli mer långsiktiga, förutsägbara och enhetliga.

Det har funnits en samsyn om behovet av att minska projektstöd till fördel för organisationsbidrag och verksamhetsstöd. Långsiktighet och förutsägbarhet runt finansiering är av stor vikt och ger civilsamhället förutsättningar för att utveckla verksamheterna.

Kulturorganisationer får främst verksamhetsbidrag, både nationellt och regionalt, många lever dessutom på projektstöd. Ideell kulturallians exempelvis har haft verksamhet i åtta år och finansieras fortfarande via projektbidrag från staten. Här kan man fråga sig om det inte

rimligen bör finnas ramar för hur länge projektbidrag kan användas med tanke på att det främst är till för finansiering av mer tillfällig eller begränsad karaktär. Det skulle tvinga myndigheter att pröva och ta ställning till varför och till vilka stöden ska gå.

I utredningen beskrivs skillnaderna mellan organisationsstöd och verksamhetsstöd, där organisationsbidrag innebär att mottagaren får bidrag för vad de är, inte vad det gör och att det handlar om organisationernas roll för demokratin. En fråga är då förstås, vem och hur avgörs det vilka organisationer som erkänns ha en roll för demokratin? Kulturföreningar hör inte till den gruppen då vi främst finansieras via verksamhetsstöd och begränsas genom att staten kan ställa tydliga krav på motprestation. Förutsättningarna är samma på den regionala nivån, då verksamhetsbidrag kopplas ihop med kultursamverkansmodellen, en statlig finansieringsmodell som riktar sig till institutioner och inte alls till det civila samhället.

Beskrivningen av civilsamhällets roller lutar starkt mot ett civilsamhälle som framförallt tjänar samhället. Ofta förvinner föreningslivets betydelse för fritidsaktiviteter och vår roll som mötesplats. En arena för människor att växa tillsammans och samtidigt få känna glädjen över att göra något för sin egen skull och välbefinnande. Om civilsamhället enbart ska värderas utifrån vad människor på ideell basis kan göra för samhället saknas en viktig dimension som riskerar att urholka människors vilja att engagera sig i föreningslivet. Finansieringen av civilsamhället är en värdemätare som visar på hur staten ser på våra verksamheter.

10.1 Fler organisationsbidrag bör övervägas

Ideell kulturallians ställer sig positiv till själva rubriken, att öka antalet organisationsbidrag ser vi som positivt för civilsamhället i stort. Men själva förslaget gällande de två bidragen kan vi inte yttra oss om, då vi inte har tillräckligt med underlag att ta ställning till.

10.2 Bemyndigande

Ideell kulturallians stödjer förslaget.

10.2.1 Myndigheternas hantering av bemyndiganden

Ideell kulturallians stödjer förslaget.

10.3.1 God information till organisationerna

Ideell kulturallians stödjer förslaget.

10.3.2 Mer enhetliga förordningar, särskilt för organisationsbidrag

Det är svårt att överblicka konsekvenserna av förslaget för att eftersträva att förordningarna utformas på ett enhetligt sätt. Civilsamhället är mångfacetterat och föränderligt och det finns alltid risker med att skapa enhetliga system. Det kan tyckas göra det enkelt för alla parter men ibland blir konsekvenserna att det slår negativt för delar av civilsamhället.

Ideell kulturallians anser att frågan behöver utredas mer innan vi kan ställa oss positiva till förslaget.

10.3.3 Ansökningsförfarandet och återrapportering

Ideell kulturallians stödjer förslaget.

Behovet av utredning

Förslagen i utredningen är bra men de omfattar endast det civilsamhälle som redan är inne i systemet. De hinder och utmaningar som ett växande civilsamhälle har att hitta finansiering för verksamheterna består. Ett stort hinder för föreningsliv är att inga nya medel tillförs delar av det civila samhället. Stödet står still och ingen uppräknig sker och det innebär över tid ett minskat stöd till organisationerna. Konsekvensen blir att när nya organisationer bildas ska samma kaka delas på fler.

Ideell kulturallians saknar också resonemang runt hur paraplyorganisationerna ska finansieras. De har ofta rollen som möjliggörare för att små organisationer kan göra sin röst hörd. Paraplyerna står även för kompetensutveckling och erfarenhetspridning. De statliga bidragen till paraplyorganisationerna på nationell nivå ser väldigt olika ut, det är också en sanning i ett regionalt perspektiv. Stödet till paraplyorganisationer är väldigt ojämnt och framförallt saknas en analys över varför vissa verksamheter har stöd och andra inte. Det finns heller inga förslag i utredningen som rör organisationslivets möjligheter till egenfinansiering.

Ideell kulturallians ser därför behovet av en utredning som tittar på hur civilsamhället ska finansieras nu och i framtiden.

Ideell kulturallians
g/m Anna-Karin Andersson
Verksamhetschef